

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

I. De Differentia, Causaqve Peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

COPPENSTENII
LUTHERO-CALVINISTA.

PARS QUARTA

CHARITOMACHIA
LUTHERO-CALVINISMI

Gratiam Impugnantis,

DEMONSTRATA, AC REFVTATA.

DE GRATIA.

Gratia traditur quadriparti-
ta: 1. Donata simul & A-
missa: 2. Reparata: 3. Iu-
stificans: 4. Operans. Hæ-
que singulæ subdiuidi assolent.

I. DONATÆ amissio accidit cum
succedente Peccato, 1. Causato: 2.
Originante: 3. Originato, seu Tradu-
cc: 4. Huiusque Natura ac Pœna.

II. REPARATÆ Gratia attendi-
tur, 1. Natura: 2. Communicatio: 3.
Liberi arbitrii circa eam natura: 4. Et
eiusdem vires in Naturalibus: 5. in
Moralibus: 6. Et Supernaturalibus
rebus.

III. IUSTIFICATIONIS Grati-
æ Iustitia attenditur, 1. Vt in se est: 2.
Vt Inhærens: 3. Vt Operatoria: 4. Vt
Meritoria.

IV. GRATIA OPERANS specta-
tur in Oratione, Ieiunio, & Eleemo-
syna.

I. DE BONO GRATIÆ
AMISSO.

QVÆSTIO I.

*Fuerintne Protoplasta conditi cum do-
no Supernaturali?*

LUTHERVS Comment. in Gen. 3. Statuamus Iu-
sticiam non fuisse quoddam donum, quod ab extra ac-
cederet, separatum à natura hominis, sed fuisse verè
Naturalem: ut natura esset. *Adā diligere Deum, Cre-
dere Deo, agnoscere Deum.* Hactam naturalia fuerūt
in Adā, quàm naturale est, quod oculi lumen reci-
pian. Et infra. *Hac probant, Originalem iusticiam esse
de natura hominis: eā autem per peccatum amissā
non mansisse integra naturalia, ut Scholastici delirāt.
Sic & cæteri asseclatum.*

CALVINVS Inst. I. c. 15. §. 8. *Animā hominis
Deus Mente instruxit rationis. Huic adiunxit vo-
luntatem, penes quam est Electio. His præclaris doti-
bus excelluit prima hominis conditio. Et mox: In
hac integritate libero arbitrio pollebat, quo, si vellet,
adipif-*

adipisci posset vitam aeternam. Infrà. Qui in homine, in spirituale exitium demerso, liberum arbitrium adhuc querunt inter Philosophorum placita, plane desipiunt, vt nec cælum, nec terram attingant. Ita & ceteri sectarij Pelagianizant apertè: de quo in Genealog. p. 4. q. 1. Quum igitur originalem iustitiam fuisse naturalem velint; ac ei liberum arbitrium in lapsu deperisse; ideo luctam carnis ac spiritus continuum esse peccatum aiunt: ac inde iustissimos quosque necessarid peccare. Quia verò eâ rebellionem naturalè esse aiunt, sic à Deo conditâ ac inditam nobis; idcirco Deum fieri auctorem peccati necesse est.

SVADENT. istis. 1. Si originaria iustitia fuit supernaturalis; ergo Concupiscentia erit naturalis, ideoque bona, Et à Deo. At I. Ioa. 2. ex mundo est, & non ex Patre: Vnde Paulus Rom. 7. eam se odissedit, vt malam & naturæ contrariam. 2. August. in Enchir. c. 11. dicit, Animorum vitia esse naturalium bonorum priuationes: at vulnera, ex peccato Adæ relicta, sunt ea vitia: ergo vulnera eadè sunt naturalium priuationes bonorum sc. originalis Iustitiæ, vt Naturalis. 3. Aug. 12. Ciu. c. 1. Vitium angelicæ naturæ est, Non adherere Deo: Vnde adherere Deo, naturæ conuenit. Ergo & humanæ naturæ est idem naturale, vt non opus fuerit supernaturali dono. 4. Aug. in Enchir. c. 106. Vitam ait æternam nunc munus esse gratiæ; quæ, si perstitisset homo, fuisset meriti merces. Itaque tunc nullâ opus erat gratiâ; sed caritas, qua meremur, naturalis erat conditio. &c.

AUTOR. I. In Creatione fuit homo longè felicior, & rector, quàm nunc in Natiuitate. 1. Teste S. Scriptura in Antichristo p. 4. q. 1. 2. Ita S. Patres. S. Iren. l. 5. hæres. c. 6. Si defuerit anime Spiritus, animalis est verè talis, & imperfectus; Imaginem habens im plasmate; Similitudinem verò non assumens per Spiritum. Vnde Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem & Similitudinem nostram. Vbi S. Basil. hom. 10. Hexam.

Per Imaginem anima impressam meæ obtinui Rationis usum. Verum Christianus effectus utiq. similis efficitur Deo. S. Hier. in Ezech. 28. Tu signaculum similitudinis: Imago tunc facta est tantu; Similitudo in Baptismo completur. Itaque Imago ad rationem & voluntatem naturæ similitudo ad sapientiam & iustitiam Gratiæ refertur: Hæc amissa est: ista debilitata.

II. Cum animi Rectitudine homo simul accepit Gratiam gratum facientem: quæ, ait B. Albertus Mag. & D. Tho. 1. q. 95. a. 1. ita superiorem animæ partem Deo ad obedientiam subiecit; sicut iustitia Originalis inferiori superiori. 1. Teste S. Scriptura in Antichristo. 2. sic & Concil. Araucanicum II. & Trident. sess. 5. 3. sic & S. Patres. S. Cyr. epist. 3. ad Pomponium. Inspirauit in facie eius spiraculus vitæ, id est, gratiam Sp. Sancti infudit.

Non igitur Sanctus Augustinus est Autor Quæstionum noui & veteris Testamenti, sed alius hæreticus; quia negat Adamum in gratia esse conditum; aliaque absurda similia; Quem & refutat S. Hieronymus.

III. Adam in Originali iustitia, cum habitu gratiæ gratum facientis conditus, nõ eguit speciali gratiâ quæ excitaretur ad bene operandum, aut peccata cauenda. Dona in homine quatuor considerari possunt: 1. Habitus gratiæ perficiens naturam ad obedientiam appetitus, rationi, & humis Deo præstandam. 2. Conseruatio habitus. 3. Cooperatio Dei per auxilium Generale in naturalibus; Speciale in supernaturalibus. 4. Motio excitans ad vtendum prioribus donis. Ista S. Augu-

Augustinus. Et in hisce perseuerare posse, ante lapsum erat in viribus liberi arbitrii; post lapsum non est Quia ipsa gratia fuit ante in viribus arbitrii; nunc non est; quia egemus gratiâ excitante nos.

IV. Reſtitudo; quâ cum Adam creatus fuit, & sine qua nascimur; fuit supernaturale donum; Idque Non, (vt volunt sectarii:) fuit sanitas debita naturæ, a praeque nasci ex natura bene constituta; ac fluens ex principiis naturæ velut per accidens: Sed per se fuit absolute, & non potens fluere ex natura: Eoque spoliatus homo cõstitit in puris naturalibus, ceu conditus fuit. Ita *Communis omnium Theol.* Vnde exactu Actualis peccati sequitur *directè* inclinatio ad malum: at ex habitu originalis peccati sequitur *indirectè*; sc. velut ex remouente prohibēs. Sicque naturæ languor, ex ipsa suus ante lapsum, & post lapsum factus vulnus peccati. Liquet *Luc. 10.* in lapso inter Latrones; quem 1. *Despoliarunt.* 2. *Dein vulnerarunt plagis impostis.* Ita S. Patrum consensus.

RATIO euincit idem. 1. Quia naturale est sensui concupiscere bonum ensibile; & spiritui rationali spirituale. Sicque *Spiritus concupiscit aduersus carnem* naturali pugna: at hac caruere protoplastæ; ergo ex dono naturali.

2. Si istius rebellionis causa non sit natura, post ablatam gratiam; Ecquid causa erit? Dicunt Deus. At reclamât scripturæ, Cõcupiscentiâ ex Deo esse negant. 1. *Ioan. 2. Concupiscentia non est ex Patre, sed ex mundo* *Iac. 1. Nemo tentatur à Deo; sed à Concupiscentiâ suâ.* Lex mentis, *Rom. 7. Non concupisces,*

est à Deo; Ergo lex membrorum concupiscens non est à Deo, minus cogit nos concupiscere Deus: Neque id in pœnam est datum à Deo, se sponte naturali consecutum ad remotionem gratiæ. Vnde S. Aug. l. 4. in Iulianum c. 13.

Non in fructu ligni erat libido, sed obedientia libidinis in ligno admissa, Deo deserente surrexit; no inferente.

3. Nunc ex peccatis actualibus amittitur gratiæ donum, & acquiritur propensio ad peccatum; at peccatum fuit actuale & quoad ipsum, personale, eiusdemque generis cum nostris, (licet originale fuerit, vt Capitis:) Ergo. &c.

4. Si (vt volunt sectarii:) natura humana mala est, & necessariò peccat, etiam remoto peccato originali, ac ideo non potuit à Deo creari sine iustitia origin. Ergo mortuus non potest à Deo suscitari sine iustitia originali: nam vt creari, sic & reparari, est folius Dei. At Lazarus, puer Helix & Helisæi, sunt resuscitati cū peccato origin. & sine iustitia origin. Ergo sine hac & creari potuit. Itē: De^o potuit resuscitatorū corpori, peccatis obnoxio, iungere animas iustas & sic creatorū.

5. Si Adæ gratia erat naturalis: ergo naturaliter erat filius Dei: at hoc absurdum. Vnde S. Aug. l. 3. in Maximinum c. 15. *Homo sit gratiâ filius, quia non est natura.* Christus dedit nobis potestatem filios Dei fieri, per adoptionem; Christus est filius unigenitus Dei, & Heredes nos cohæredes Christi; qui ideo est primogenitus in multis fratribus ijs, qui naturâ filij iræ sumus.

DICO AD I. Concupiscentia est natu-

naturalis, ex conditione materiæ; nõ tamen ideo bona; sed naturæ morbus facta est post lapsum, & pœna peccati: ideo non est ex Deo, quia Deus eam sustulerat, seu vinxerat dono & vinculo gratiæ. AD II. S. Aug. loquitur de vitiis per crebros actus acquisitis, quæ priuant naturali rectitudine, qualis esse potuit ante lapsum. Deinde ait, vitia, seu mala quæ bonis naturis insunt, priuant contrariis virtutibus.

AD III. Docet ibi, adhærere Deo Angelos per charitatem; non purè naturaliter, quasi solis naturæ viribus: sic & Adam prius; & iusti nunc. Vnde & istis & hiisce vita æterna est merces & gratia. Differimus tamen isto; Angelis & Adæ erat gratia relicta in libero arbitrio, qua uti poterat, si vellent: nos nec velle possumus, nisi gratia nos aduet; ideo vita æterna est illis merces meriti; nobis gratia doni. Plura apud Bellar. c. 7. Ita de supernaturalibus animæ donis: porro de corporis mortalitate vide in *Genealog. p. 4. q. 2.* De paradiso prolixè Bellar. Sed hodie vix dum controuersa. De peccato originali, deque Concupiscentia inferius plura.

QVÆSTIO II.

An Iustorum peccata sint tantum venialia?

- I IOVINIANVS finxit, Omnia peccata esse æqualia.
 II PELAGIVS; Omnia esse mortalia.
 III. WICLEFVS distinguit Mortalia: 1. Vt possunt inducere mortem; sic omnia sunt mortalia: 2. Vt de facto mortem inducunt, sic Reproborum duntaxat peccata sunt mortalia: at Electorum,

venialia, absolute omnia. Vide in mea *Genealog. p. 4. q. 2. & 3.*

CALVINVS Inft. 2. c. 8. §. 59.

Habeant filij Dei. 1. Omne peccatum mortale esse. Quia est aduersus Dei voluntatem rebellis, quæ eius iram necessariò prouocat; quia est legis prauaricatio. 2. Item Habeant Sanctorum delicta Venialia esse. Non ex suapte natura; sed quia ex Dei misericordia veniam consequuntur. Idem Inft. 3. c. 4. §. 28. Ex Dei misericordia nulla est condemnatio ijs, qui sunt in Christo IESV. Quia Non Imputantur, quia venia delentur. Sic Idem Inft. 3. c. 2. §. 11. REPROBI nunquam sensum gratiæ, nisi confusum, percipiunt; vt vmbra potius apprehendant, quam solidum corpus. Quia peccatorum remissionem Spiritus propriè in Solis ELECTIS obfignat; vt à speciali fide in vsum suum applicent. Supra ibi. Ergo vt Solos Electos semine incorruptibili Deum perpetuum regeneret, & nunquam dispareat semen vite. in eorum cordibus insitum; ita Solide in illis obfignat adoptionis suæ gratiam, vt stabilis ac rata sit. Sic eiusdem & Affecta.

LYTHERANI Calvinianis in hoc resistunt acriter per Exempla scripturæ. Nos pauca.

AUTOR I. Quædam peccata sunt ex natura sua Mortalia; nullo respectu ad vel Prædestinationem, vel Regenerationem: Et ea mortis æternæ reos constituunt. Sic Communis Theologorum, cum *D. Th. 1. 2. q. 88. a. 1.* exceptis paucis per disputationem, nõ per uicaciã, secº docētibus. 1. Quia peccata quædã ex iustis constituunt iniustos, *Ezech. 18. 1. Cor. 6.* Quædam ita iustis inhærent, vt iustitiã tamen non excidant: Vnde illa mortem afferunt animæ certam, hæc nullam: Que quanta peccatorum inæqualitas est, sc. quanta finiti & infiniti. 2. Conc. Mileu. can. 7. & Trid. sess. 6. c. 11. damnauit Pelagianismum hunc, Iustos hoc, *Dimittite nobis debita nostra, orate pro alijs, non pro se se.* 3. In idem ruit S. Patrum Consensus.

II. Quæ-

II. Quædam peccata accidunt etiam iustis ac Electis mortalia; vt accepta semel tam Fide, quàm Charitate seu Iustitia, excidere valeant. Vide *Antichristum*. p. 4. q. 3. I. Adam fuit gloria & honore coronatus supernaturali, fidei & Sp. sancti plenus: Peccauit; animæ corporisque mortem incurrit. Rom. 5. licet verè prædestinatus.

Calvinus negat eum fidem perdidisse.

AT Tert. l. 2. contra Marcionem: *Quis dubitabit ipsum illud Adæ delictum heresim appellare? &c.* Rudis hæreticus fuit. Ambr. epist. 33. *Agnoscis Adam te nudum, quia bona indumenta Fidei perdidisti.* Sic Aug. Prosper. &c.

De Dauide iusto, sed & peccatore grandi facto: deque Sancto Petro, Dominum negante, scriptura & S. Patres testantur idem. Non sua eos prædestinatio conseruauit à peccato; sed liberauit. Qui steterunt ex Deo, ceciderunt ex seipsis; sed eos restituit Deus penitentes. S. Aug. tract. 66. in Ioan. *Mortuus est negando; & reuixit plorando, quia benignè ille respexit.*

2. Peccata Adæ, Moylis, Dauidis, Petri, verè voluntaria, vel consistere cum Fide potuerunt; vel non. Si non; ergo erant lethalia; nam hæc cum fide consistere posse negant Calvinistæ. Si potuerunt; ergo semel iustificati possumt liberè præuaricari; quia manente fide non imputari aiunt Calvinistæ. At hoc absurdū. Parebit quæst. sequente: sic n. nõ remitteretur peccata, sed condonarentur.

Et hanc peccandi licentiam eligit, statuitque innoxiam Calvinus in Antidot. fess. 6. can. 27. *Semen aliquod fidei manere in homine,*

suffocatum licet, etiam inter grauissimos lapsus, non nego. id quantulumcumq; est, particulam fateor esse vera fidei, & Viuæ; quando aliter ex ea non possit oriri fructus. Verum quoniam non apparet ad rempus, perinde habetur atq; emortua, quo ad sensum nostrum.

QVÆSTIO III.

Numquid Lutherani distinguant inter Peccata?

I. LUTHERANI nil distinguunt inter Mortalia & Venialia. LUTHERVS art. 32. ait, *Omne opus iusti est peccatum.* Damnante istud Leone X. addidit, *Idq; ex natura sua mortale; ex Dei misericordia veniale.* Idem in Capr. Bab. c. de bapt. *Vides quàm diues sit baptizatus; qui etiam volens, non potest perdere salutem suam, quantiſcunq; Nisi nolite credere.* Credentibus igitur vult omnia solum venialia esse, & non imputari.

II. MELANCHT. in Locis vult, I. In non renatis peccata omnia esse mortalia: 2. In renatis verò solum motus primo primi venialia censentur: 3. Venialia tamen ex se iram Dei merentur; condonatur autè credentibus, qui grati sunt Deo. 4. Mortalia sunt, quæ fidem excutiunt: talia autem sunt peccata voluntaria. Sic Heshal. Magdeburg. Kemn.

Summa breuis omnium: I. Peccata venialia sunt, quæ à Deo non imputantur; etsi ex se mortis sint rea. II. Non imputantur, quæ cum fide in misericordia Dei consistunt. III. Consistunt sic, quæ sunt Inuoluntaria.

AVTOR. I. VENIALIA dici, quæ non imputantur; repugnat scripturæ. I. In isto, *Dimitte nobis debita nostra,* de venialibus agi consentiunt nobiscum Lutherani: non sunt ante condonata per nõ imputationem, quàm petantur remitti. 2. Deinde non imputatio pugnat remissioni, hanc enim tollit vt superuacaneam. Moyſes, Aaron, & Samuel erant iusti fideles; peccarant; nec eos tamen peccato liberauit Non imputatio; sed Ps. 98. *Tu propitius fuisti eis, & tamen ulciscens in omnes adinventiones eorum.* 3. Itaq; pro hac Remissione orabit ad te omnis Sanctus. Etiam

iam, ait S. Aug. tract 6. in Ioan. *Quotidie lauat pedes nobis, qui interpellat pro nobis: Et quotidie nos opus habere, ut pedes lauemus, in oratione Dominica confitemur; Dimitte nobis. &c.* Malè igitur peccata venialia dicuntur Melanthoni *condonata*; Illyrico, *Non imputata* ob fidè in Christum: Heshusio, *tecta*: Caluino, *nihil condemnationis esse ijs, qui sunt in Christo IESU.*

II. NON IMPUTATA cenferi, ideoque venialia ea, quæ cum fide consistunt, commentum est falsum. 1. Quia sic nullum foret peccatum mortale, præter solâ Infidelitatem; hoc n. solû excludit necessariò fidem, aliud nullum. Nec enim latro, adulter. &c. est ob id infidelis. 2. Nec Specialis fides de sibi remisissis peccatis ob Christum, reddit omnia peccata venialia: Quia eâ gloriatur æque Lutherani ac Caluiniani, & tamen alteri alteros de pluribus damnant hæresibus: sic & Trinitarij, Anabaptistæ. &c. fidem specialem iactant, vt solam iustificantem: cui non repugnat quælibet Infidelitas, sed sola non credens sibi Deum esse propitium: minus ei repugnant peccata alia quantacunque; proinde omnia dici deberent venialia: 3. Si peccata mortalia cum fide nequeunt consistere, ergo nemo committeret furtum, fornicationem, homicidium, &c. quin fieret hereticus: nã peccata mortalia excluderent fidem iustificantem, volunt Sectarij. At discrimen semper maximum habitum in Ecclesia fuit inter Hæreticos, & malos Christianos: *Quod, ait Sanctus Augustinus lib. qq. in Matth. q. II. heretici falsa credunt, mali Catholici vera*

credentes, non viuunt ita, vt credant.

III. Peccata inuoluntaria posse cum fide consistere, quod non impotentur; ideoque sint venialia: Commentum est Melanthonianû. 1. Quia & voluntaria grauissima omnia consistunt cum fide, etiam speciali, præter infidelitatem solam, seu diffidentiam. 2. Prorsus inuoluntaria necquidè venialia sunt. Aug. l. de vera relig. c. 14. *Peccatum voluntarium adeo malum est, vt nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium: idque in iudicio diuino; non in ciuili, vt vult Melanch.*

Demum ex scripturis ista doceri repete ex *Antichristi p. 4. q. 4.*

QVÆSTIO IV.

An ex natura sua distinguantur peccata Mortalia & Venialia?

LUTHERANI, cum Iouiniano, & Pelagio absolute negantibus, negant conditionate: se ex natura ei nil differre ea: at ex Misericordia Dei, omnium Christi, & fidem Christianorum, sunt ita, solum venialia, quantacunque in se fuerint: quia Deo non imputantur. Infidelibus autem imputantur; ideoque sunt mortalia eisdem.

CALVINISTÆ volunt omnia Reproborum esse Mortalia: Electorum, venialia. Liquet ex prædictis.

SVADENT ex Scripturis, S. Patribus, & Ratione. I. Scripturis quæ generaliter de omni peccato pronunciant: *Maledictus omnis. Deut. 27. qui non permanferit in omnibus, quæ scripta sunt. Ezech. 18. Anima qua peccauerit ipsa morietur. Rom. 6. Stipendium peccati mors. Iac. 2. Qui offenderit in vno, factus est omnium reus. Matt. 5. Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur. &c.* Ergo in se omnia peccata sunt lethalia.

II. Peccata venialia dicuntur simpliciter & absolute peccata. Vt 1. Ioan. 1. *Si dixerimus quia peccatum non habemus. &c. si autem confitemur peccata nostra &c.* Iac. 5. *In multis offendimus omnes: Et hæc directè.*

III. Indirectè idem docentur scripturæ.
 CALVINVS. Mat. 22. Diliges Dominum Deum ex toto corde &c. quilibet leue peccatū legis obseruantia repugnat. Quæ n. vitiosa cogitatio obrepit in animū, si totus Dei amore occupetur: IV. Ioan. 13. si non laueris te, ait ibi Aug. & Bernard. à peccatis venialibus; non habebis partem mecum: ergo & venialia sunt lethalia. V. Mat. 10. Qui dederit vni ex minimis istius calicem aquæ frigida, non perdet mercedem suam. Ergo & minima peccata merentur pœnam æternam. Suasiones è Sanctis Patribus vide in Bellar. lib. de statu peccatorum cap. 13.

VI. Ex RATIONE. Quæuis culpa iustè puniri potest à Deo pœnâ mortis æternæ; cum malum culpæ leuissimæ sit maius quouis malo pœnæ grauissimæ; hæc n. potius subeunda est, quàm illa: Ergo quæuis culpa est mortalis. Potest etiam peccatum veniale nunquam remitti; quia remissio ex gratia Dei; ergo non tenetur fieri. &c.

AUTOR. Distinguuntur illa ex naturâ rei. 1. Teste S. Scriptura in Antichristo. p. 4. q. 5. 2. Sic Traditio tum Conciliorum, Mileu. can. 6. 7. 8. & Trident. sess. 14. c. 5. tum Sanctorum Patrum Latinorum & Græcorum, qui venialia vocant minuta, leuia, quotidiana breuia, minima.

3. Sic Ratio. 1. Si peccata venialia essent suâ naturâ mortalia, & solùm fidelibus non imputarentur; certè infidelibus imputarètur, essentq; mortalia. vt fatentur sectarij. At id falsum & absurdum est: ergo & hoc, venialia esse mortalia. Minor, quia eodem in genere peccati fidelis grauius peccat, quàm infidelis. Luc. 12. Seruus sciens vol. Domini, & non fa. vap. mul. &c. Heb. 10. Quanto putatis deteriora mereri supp. qui filium Dei concub. &c. Infidelem excusat non nihil ignorantia 1. Tim. 1. Misericordiam consecutus sum, quia ignoras feci in incredulitate, 2. Quia veniale esse

aiunt, quod est veniâ dignum: Hoc tale est, quod cum fide consistit: At cur cum fide consistens est veniales mortale, sine fide? Quia aiunt hoc est voluntarium, illud inuoluntarium. Atqui hæc est intrinseca differentia ex natura rei: ergo peccatum veniale & mortale differunt ex naturâ suâ. 3. Quia Peccatū veniale ex naturâ suâ nõ ponit auersionem hominis à Deo, cum non repugnet charitati: at pœna æterna debetur culpæ ob auersionem ab æterno bono: Ergo peccatū veniale ex se non facit reos pœnæ æternæ. Sic D. Th. 1. 2. q. 87. a. 5. & 3. q. 86. a. 4. Quia Nec inter homines offensio leuis lædit, ac punitur, vt grauis: ergo nec apud Deum. Quod enim ex natura rei est; id conuenit ei semper & vbique. 5. Quia peccatum dicitur de veniali & mortali analogicè, non vniuocè. Vide Bellar. cap. 11.

DICO AD I. Venialia dicuntur imperfectè peccata, si cum mortalibus comparentur: at in locis citatis agitur de solis mortalibus. Quia si de venialibus ageretur in eis, sequeretur iustos re ipsa excidere gratiâ, ac mori, esse maledictos. &c. At hoc ne ipsi aduersarii sentiunt fieri ob sola venialia. Ad hæc adiuncta citationum docent idè, si obieris per singulas. AD II. Assumptum negatur. AD III. Bifariam dicitur ex toto corde: 1. super omnia Deus: Et sic peccata venialia non pugnant cum caritate, nec cum legis obseruantia. 2. semper actu: Et hoc cõprehenforum est, non viatorum. AD IV. Si non laueris te, corporaliter ait S. Basil. non habebis partem mecum, scilicet ob inobedientiam mortalem. Vel,

Spiri-

spiritualiter à venialibus si non lauro; non habebis partem mecum, sc. ad tempus; at non in perpetuum. Ad V. Nō dicit, vitam æternam possidebit; sed non perdet mercedem, quantulamcunque. Dein dare præmium operi, est liberalitatis; at dare pœnam est iustitiæ; proinde in hoc æqualitas requiritur; non in illo. Demum dare haustum frigidæ magnum est caritatis opus, non minimum.

Ad VI. Aug. l. 3. contra Iulianum c. 18. *Deus potest aliquos sine bonis meritis liberare; quia bonus est: Non potest quemquam sine malis meritis damnare; quia iustus est. Quia isto se Dominum, hoc Iudicem declarat; & culpis pœnas clementer, etiam in irâ proportionat. Cum autem pecc. venial. potest nunquam remitti, id est per accidens illi, non ex sua natura, quâ remissibile est; sed ex adiuncto pec. mortal. Dein Remissionem pec. venial. facit Deus ex gratia; ergo potest non facere. Potest absolute non condonare. Sed condonat tamen, quia promisit, Mat. 6. *Si miseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cæl. delicta vestra.* Gratia igitur est vel habitus inhaerens homini; vel Dei liberalis condonatio: ex utraque est pec. ven. remissibile.*

An Deus sit Autor peccati?

Vna hæc quæstio ab R. P. Becano subsecatur ex Illustrissimo Bellarmino rectè in plures quæstiones. Nos ordinem ex illo, Rem ex utroque perstringemus. De hæresiar-chis & Luth. vide in *Genealog. p. 4. q. 4.*

QUÆSTIO V.

An DEVS ab æterno prædestinatis peccatum Adæ.

CALVINVS Inst. 3. c. 23. §. 4. *Fateor sancti, in hanc, quam nunc illigati sunt, conditionis materiam, Dei voluntate decidisse vniuersos filios Adæ. §. 7. Difertis verbis hoc extare negant, Decretum fuisse à Deo, ut sua defectuione periret Adam. Infrā. Decretum quidem horribile, fateor: inficitari tamen nec poterit, quin præseuerit Deus, quem exitum esset habiturus homo: & ideo præseuerit, quia decreto suo præordinauerat.*

SVADET istis, Ibid. 1. *Quasi verò Deum, quem scriptura predicat facere, quacunque re, ambiguo sine condiderit nobilissimam ex succreturū. Quo: vt peccaret, ac periret. 2. Prædestinatio in posteris sese profert. Neque enim naturaliter exciderunt omnes, vnius parentis culpa. Quod eos prohibet fateri de vno homine, quod in utroque toto hum. genere concedunt: &c. Hoc cum natura describi nequeat, ab admirabili Dei Consilio profertur esse, minime obscurum est. 3. Quia Præseuerans Deum quem exitum esset. &c. vt supra.*

AUTOR. Deus ab æterno prædestinatis peccatum Adæ; sed non prædestinavit, non voluit, non necessitauit; vt haberet. 1. *Quia* nusquam id S. Scriptura dicit: at nil diuina fide credendum, adit Calvinistæ, nisi in S. Scr. expressum; sed passim is casus tribuitur serpenti, diab. Adæ, Eux, Vide *Antichristum p. 4. q. 6. 2. Quia* Deus serio, additâ pœnâ prohibuit protoplastis peccatum; ergo fieri id voluisse non potuit, nisi contrarius sibi mendax & impostor. *Quia* Deus seuerè vindicauit patris peccatum. At, ait S. Fulgentius, *Deus non est vltor, cuius non est auctor: Ecce iustæ excusationis fuit Adæ. 4. Quia* Eccl 15. *Deus reliquit hominē in manu filij sui; vt potuerit præceptum implere,* aut

re, aut præuaricari. Tert. l. 2. contra Marcionem. Non enim comminatio mortis transgressioni adscriberetur, si non & contemptus legis in arbitrii libertatem homini deputaretur. 5. Deus amicum suum Adam innocentem fecisset sibi inimicum iniuste, contra Prou. 27. Amicum tuum ne dimiseris. Eccl. 6. Amicus fidelis protectio fortis, medicamentum vite, & immortalitatis. At neutrum fuisset Adæ Deus. 6. Quia si Adam peccauit liberè; ergo falsum, quod volente Deo: Quia voluntas Dei est rerum necessitas; vt dat Calvinus. Si non liberè; ergo falsum illud Caluini Inst. 1. c. 15. §. 8. Potuit Adam stare, si vellet; quando non nisi propria voluntate cecidit. Quoquo se vertat, in se incurrit Calvinus.

DICO AD I. Dato antecedente, negatur consequentia: quia probari nequit ex scriptura. Ad II. Naturaliter cecidit Adam, & omnes Eph. 4. Eramus & nos natura filij iræ. Aug. tract. 44. in loa. Quomodo, nisi peccante primo homine, vitium pro natura inoleuit? Et ipse Calvinus ib. Quod naturaliter inest omnibus, id certè originale est: naturaliter verò nos omnes damnationi obnoxios Paulus docet, Eph. 4. Voluit ergo Deus, vt si Adam peccaret, tota posteritas rea culpæ foret: Non tamen ideò voluit peccare Adamum cum posteris. Ad III. Non omnia fiunt Deo volente, quæ Permittente: Nec ideò vult omnia, quia præuidit. Aug. l. 4. de lib. arb. c. 4. Si vt tu, Quæ fecisti, meministi: nec tamen, quæ meministi, omnia fecisti; Ita Deus omnia, quorū ipse auctor est, præscit; nec tamen omnium, quæ præscit ipse auctor est. Quorum a non est auctor; iustus est ultor. Idem lib.

1. de anima c. 7. Præscientia Dei peccatores prænoscit, non facit.

QVÆSTIO VI

An Deus prædestinavit omnium hominum peccata?

CALVINVS, Inst. 1. c. 18. §. 1. Effugium est, Dei permisso, non volente hoc fieri. Quod a. nil efficiant homines, nil deliberando agitent, nisi arcano Dei nutu & directione, innumera testimoniis probatur. Inst. 3. c. 23. §. 6. Frustra de præscientia lis mouetur, vbi constat ordinatione potius & nutu omnia euenire. Ibid. §. 9. Excusabiles peccando haberi volunt reprobi; quia euadere nequeunt peccandi necessitatem; præsertim cum ex Dei ordinatione sibi iniiciatur huiusmodi necessitas. Nos verò negamus ritè inde excusari: quia sic Dei constat æquitas.

SVADET istis. I. Scripturis: Gen. 45. Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum: at in eo peccarant fratres Iosephi. Item Gen. 50. Act. 2. Hunc definito consilio, & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemistis. Et Act. 4. idem. 2. Beza Eph. 1. Deus est, qui operatur omnia, etiam peccata, secundum consilium voluntatis suæ. 3. Calu. sæpe peccatum est peccati pœna. Rom. 1. Propter quod tradidit illos Deus in reprobum sensum vt faciant, quæ non conueniunt. 4. Quia aut Nolens permittit peccata Deus; tunc non est omnipotens: aut Volens; tunc falso id negant Papistæ.

AVT OR. Non prædestinauit Deus fieri peccata.

I. Sic scriptura in Antichristo p. 4. q. 5. docet, Deum detestari mala, ac nolle quoad se: quin quæ præuidit, velle ea in bonum vsum conuertere: Vt Gen. 50. Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonum, vt exaltet me; Et saluos faceret multos populos. Aug. In Enchir. c. 100. Non sineret Bonus fieri mala, nisi Omnipotens etiam de malo facere posset bene. In hunc sensum accipit omnes scripturas, etiam quæ contrariæ

b

viden-

videntur, omnis Sanctorum Patrum consensus.

II. Deus non potest velle, quod vt naturæ suæ contrarium execratur: illa autem est infinita bonitas; at peccatum est malitia: quæ inter nulla est proportio: causæ verò & effectus est proportio: non igitur esse Deus causa peccati potest. Quia, Matth. 7. *Non potest arbor bona malos fructus facere.* Et Sap. 14. *Odio est Deo impius & impietas.* Et Calvinus Inst. 3. c. 23. §. 4. *Deus iniustitiam naturaliter amat, iniustitiam auersatur.* Ratio: Quia voluntas Dei & natura Dei sunt reipsa idem; vnde Dei odium in peccatum est Deo naturale ac necessarium; vt & amor boni.

III. Deus non potest velle fieri, quod seuerè prohibet fieri; cum non possit contrarias habere voluntates. Hoc ait Calu. Inst. 1. c. 18. §. 3. *facile diluatur.* Post multa concionabunda ita diluit *Quomodo idem diuerso modo Nolit fieri, & Velit, non capimus.* Fingit autem præter apertam Dei voluntatem, qua in scripturis verat peccata, occultam aliam qua velit eadem: sed eam confinxit ipse.

IV. Qui punit, quod sua voluntate factum est, tyrannus est: at Deus punit peccata: ergo si illius cum voluntate fieret, tyrannus esset. Esto: puniat bono sine vt ostendat suã potentiã: At eo fauor foret tyrannis, velle delinqui, vt puniat.

V. Si Deus vellet peccari, homo peccando non peccaret; quia se Dei voluntati conformaret.

i. Cum igitur sic nemo peccasset, aut peccet; ad quid venisset Christus peccatis tollendis?

2. Sic vera Libertinorum esset hæresis; *Peccatum nihil est, nisi falsa opinio.*

3. Quodque amplius peccando seruaremus legem Dei: Cum *Dei voluntas*, ait Calu. Inst. 3. c. 23. §. 2. *si non modo ab omni vitio puras, sed summa perfectionis Regula, & Legum omnium Lex nostra, velitque nos peccare.*

4. Quin peccatum foret bonum factum; quia Legi, Regulæ summae, voluntati Dei conforme: sicut Israelitarum spolia raptæ Aegyptijs, Olee cum fornicaria nuptiæ, destinata ab Abrahamo cædes filij: quæ in se peccata erant, at iussu Dei facta, virtuti ducebantur.

VI. Si prædestinasset peccata singulorum Deus; frustra nos orare docuisset, *Ne nos inducas intent.* adeo immutabilia sunt decreta Dei: Item peccasset omnes, quotquot vnquam lege peccata vel prohibuerunt, aut punierunt: vitia forent virtutes appellanda, ac remuneranda. Item inimicæ Catholicis succenserent hæretici, ab illis sese ferro flammisque delictum Deo volente fiat.

DICO AD I. Deus ad præuisa mala circa Iosephum, & Christum patranda se habuit permissiue: at actiue ad eorum factam in maius bonum conuersionem. 2. Scripturis Scripturas, & illarum sensum sequiori sensui apparenti, ex S. Patrum consensu opponimus. Cum enim scriptura rem eandem hic asserit, negat alibi, tunc illi adhærendum parti, cui fauent magis & verba, & sensus Scripturæ, & Patrum consensus. At Calvinista hac in causa non habent vllam scripturam claram & euentem; nos habemus &c.

AD II. In-

Ad II. Infrà quæst. 9. liquebit, quod, quæ operatur Deus, operari eum voluntate sua: at operatur omnia, præter peccata.

Ad III. Sequens peccatum prioris est pœna, improprie & indirectè; sc. dum peccatum prius fugat gratiam, à qua desertus homo pronior ruit in peccatum aliud, aut in infamiã.

Ad IV. Aug. in Enchir. c. 100. Deus peccata permittit volens; fiunt autem Deo non volente. Permissio iusta est; peccatum iniquum. Nec ideo, quia peccatur inuito Deo, Deus non est omnipotens; quia inter velle & nolle Dei medium datur Permittere malum, & tamen id Non velle.

QVÆSTIO VII.

An Impellat Diabolum Deus, vt nos ad peccandum inducat?

CALVINVS ait, Inst. 1. c. 18. §. 1. Scimus Sathanam se coram Deo sistere, ad excipienda iussa, non minus quàm Angelos, qui spontè obediunt: diuerso id quidem modo & fine; sed tamen ne quid agredi possit, nisi volente Deo. &c. Ergo quicquid agerent homines, vel Sathan ipse, Deus tamen clauum tenet, vt ad exequenda sua iudicia conuertat eorum conatus. Vult Deus perfidum Regem Achab decipi; operam suam offert diabolus: mittitur cum mandato certo, vt sit sp. mendax in ore Prophetarum. &c. Ridiculum foret, iudicem tantum Permittere, non Decernere, quid fieri velit, & mandare executionem ministris. Ibid. §. 2. Fateor, interposita Sathanae opera sepe Deum agere in reprobis; sed vt eius impulsu Sathan ipse partes suas agat & perficiat, quatenus datum est. &c. Dicitur Sathan excacare infidelium mentes: vnde hoc, nisi quod ab ipso Deo manat efficaciam erroris? &c. §. 5. Spiritus ergo impurus, Dei spiritus vocatur; quia ad eius nutum potentiamque respondet, instrumentum magis ipsius in agendo, quàm à seipso autor. &c.

AUTOR. I. Nemini mandatis Deus

impie agere, Eccl. 15. adeò nec diabolo vnquam; cuius impietati voluntariæ patronum agit Calvinus; culpatque Deum ceu mandatarium Sathanicæ malitiæ.

2. Deus contraria mādaret homini, vt non peccet, resistatque diabolo: Sathanæ, vt inducat ad peccandum. Item Dei mandata de procurandis peccatis habere semper vim & effectum; at ea de vitandis ijs, ac virtutibus operandis, non sortiri effectum semper; Item, Inde promptior Deus foret ad mala, quàm bona; cum illa semper, hæc non semper eueniant. Item, Deus plus Sathanæ quàm Angelis tribueret: nam mandato suo diaboli efficaciter concurreret semper; non pariter Angelis dato. Vnde Deus omnia nobiscum simulato ageret inhortans ad virtutes: Frustrà Apostolus, Eph. 6. *Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli*, hoc est Caluino, aduersus mandatum Dei.

3. Deus odit peccatum, vt suprà liquet: non ergo Sathanam incitat eidem procurando. Vide *Antichristum* p. 4. q. 6.

QVÆSTIO VIII.

An occulta vi moueat ac Necesitates nos ad peccandum Deus?

CALVINVS ait, Inst. 1. c. 18. §. 2. Quantum ad arcanos motus spectat, quod de corde Regis predicat Salomon, *flecti huc & illuc, prout Deo visum est*, ad totum certè genus humanum extenditur, tantundemq; valet, ac si dixisset: *Quicquid animis concipimus, arcana Dei inspiratione ad suum finem dirigi.* Et certè nisi Deus intus operaretur in mentibus ho-

minum, non rectè dictum esset, auferre labium à veracibus, & à senibus prudentiam, auferre cor Principibus terra, vt errent per devia. &c. Vnde apparet certa destinatione Dei impulsos sc. Assyrios. Et §. 4. Homo iusto Dei impulsu agit, quod sibi non licet. Inst. 3. c. 23. §. 9. Excusabiles peccando &c. supra quæst. 6.

SVADET istis. Dominus 2. Reg. 16. Præcepit Semei, vt malediceret Dauid. Et 2. Reg. 24. Commouit Dominus Dauid dicens: Vade, numera Israel & Iudam. Ezech. 14. Ego Dominus decepi prophetam illum. Et 2. Theff. 2. Mittere illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio. Pl. 43. Declinasti semitas nostras à via tua. Pl. 104. Conuertit cor eorum, vt odirent populum eius. Ioan. 13. Quod facis fac cito.

AVTOR. DEVS neminem tentat ad malum, minus necessitat.

1. Teste S. Scriptura in *Antichristo* p. 4. q. 7. Notat tamen S. Aug. l. 2. de consensu Euang. c. 3. duplex genus tentationum, vel ad probandum: Vt Gen. 22. *Tentauit Deus Abraham: Vel ad seducendum; sic Iac. 1. Ipse neminem tentat.* Imò. Cor. 13. *Fidelis Deus, qui nõ patietur vos tentari supra id, quod potestis; tantum abest, vt tentatione inducat in casum. &c.*

2. Deinde, est in Ecclesia Discretio spirituum. Cor. 12. *Diuisiones gratiarum sunt: At si Deus impellit nos ad bona, & mala, semper existimare possum ex Deo instinctum esse. Sed contra monemur ibidem: Nolite credere omni spiritui; sed probate spiritus, si ex Deo sint: Caluino autem bona, mala; vera, falsa perindè inspirantur à Deo: Nullus igitur sensus Scripturæ foret hæreticus: nec verus à falso discerni posset.*

DICO AD obiecta. Deus circa hominum peccata facit plura:

1. Non impedit conatum peccare volentium.

2. Negat eis, gratiã destitutis, auxilium speciale contra peccatum.

3. Permissiue finit pronos ad peccandum peccare.

4. Occasionem offert subindè peccandi.

5. Peccata impiorum dirigit ad salutem electorum. Hinc liquent Scripturæ.

QVÆSTIO IX.

An Deus Operetur nobiscum peccata nostra?

CALVINVS ait Inst. 1. c. 17. §. 5. *Egyptia concedo, fures. &c. esse diuina prudentia instrumenta.* Idem c. 18. §. 1. *Ergo, quis quid agitent homines vel Sathan ipse, Deus clauum tenet.* Infra. *Abstinet incesto coitupatris thori polluens, detestabile scelus perpetrat: Deus tamen hoc opus suum esse pronunciat.* §. 2. *Certè nisi operaretur in mentibus hominum, non rectè dictum esset, auferre labium à veracibus.* Distinctius declarat Inst. 3. c. 4. §. 2. *Omitto hic Vniuersalem Motionem Dei, vnde creatura omnes, vt sustententur, ita efficaciam quibus agendi ducunt: de illa speciali Actione tantum loquor, qua in vnoquoque facinore apparet. Hæc habitus ille ex sequentibus: Nam*

LUTHERVS ista fudit: *Mala opera in impijs Deus operatur. Quæ verba dein Lutherani eraserunt.* ZVINGLIUS Serm. de prouid. e. 6. *Quando faciunt adulterium, homic. &c. Dei opus est motorij, auerij, impulsorij.* MELANCHT. Ad Rom. 8. *Adulterium Dauidis, & proditio Iuda ita est proprium opus Dei, sicut conuersio Pauli.* Sed hi sententiam vertunt.

SVADET Caluinus istis. Isa. 45. *Ego Destitimus, & non alter, faciens pacem, & creans malum.* Ego Dominus faciens omnia hæc. Vnde Absolonis incestus, erat malum culpæ, & tamen à Deo.

AVTOR. Deus non operatur nobiscum peccata.

1. Sic Scriptura in *Antichristo* p. 4. q. 7. *Quia odit peccata Deus, & peccatores. Quare Esau odio habuit; Cur non similiter*

militet dixit: Solem dilexi, & Lunam odio habuit quærit S. Aug. l. 1. ad Simpl. q. 2. Respondet: *Vt intelligamus omnium creaturarum artificem esse Deum: omnis a creatura Dei bona est; & homo, in quantum homo est creatura; non in quantum peccator. &c. nec odit in homine, nisi peccatum. Non odit Deus Esau hominem; sed odit Deus Esau peccatorem.*

2. Ratio: Quia quicquid Deus operatur, id volūate operatur; at peccata non vult; ergo nec operatur. Itē si Deus in peccato sit agens principale, homo instrumentum; ergo peccatum foret Dei potius, quam hominis: Et homo iniuste puniretur. Hoc negat Calvinus; Cur? Quia *vix capit id sensus carnis.* Zvinglius ait, *De hoc Deum interroga; ego ei non fui à consiliis.* Denique peccatum consistit in priuatione & defectu: Deus autem non potest in agendo deficere: Calvinus verò putare videtur, quod peccatum consistat in entitate & speciali influxu Dei in illud, qui id effectiue producat.

Dico Ad Calvinum, cum Tert. *Malis culpe, & malis pœne, suum cuique parti definimus autorem: Malorum quidem peccati, diabolum; malorum verò pœna Deū creatorem, qui est mali permissor, quia dominator: non autor, quia non effector.* Proinde præuisa Absolonis mala voluntate placuit vti ad puniendum Dauidem; non tamen dedit voluntatem malam, sed permisit. Ita Aug.

QVÆSTIO X.

An Deus simpliciter sit dicendus Autor peccati?

CALVINVS affirmat Inst. r. c. 18. §. 7. *Etiam*

satis aperte ostendi, Deum vocari omnium eorum Auctorem, quia isti censores volunt otioso tantum eius permisso contingere, vt Achabi tyrannidem, incestum Absolonis, conuicium Semei, apostasiam & idolomaniam decem tribuum, incendia Chaldæorum, parricidium Christi, iudicium iniquum Pilati. &c.

I. IDEM lib. de ar. prad. Negat Deum esse autorem peccatorum.

II. Distinguunt verò sic Calvinista: Deus est autor furtorum, adulteriorum; &c. sed nō tamen peccatorum: Quod opera ea, quatenus procedunt à Deo, non sint peccata; sed quatenus à mala voluntate promanant; quæ propriè est solius hominis, vt bona Dei: 3. Huius causas ferunt quatuor:

1. Quia natura humana est tota corrupta.

2. Quia Deus non vult peccatum, vt culpam; sed vt pœnam præcedentis peccati.

3. Quia Deus habet finem bonum; homo malum.

4. Quia ait Zvinglius, Deo non est polita lex; homini est polita; ideò hominis voluntas transgreditur, non Dei.

AUTOR. Deus nequaquam dici autor peccati potest: At iuxta Calvinistas debet. Quia hisce Deus physice, effectiue, & vt principale agens producit furta, adult. &c. ergo est causa peccati physica, &c. Item qui alium incitat, impellit, necessitat ad peccandum, is moralis est causa & autor primarius: Item, qui vtitur instrumento, est operis eo facti primarius autor: Item qui efficaciter procurat, vt quis peccet, is autor peccati est: Hæc talia facit Deus in peccatoribus, iuxta Calvinistas. Ergo,

Dico Ad I. Calvinus ait, Negatque idem. Disputans contra Catholicam Dei permissionem; Affirmat: Differens contra Libertinos, ex Luthero & Caluino natos, Negat se ipsum

psum in filiis oppugnans.

AD II. Id estugium suis Libertinis negavit Caluinus, vt vanum in epist. ad Rotomagen.

AD III. Non est eodem in opere voluntas Dei bona; hominis ob fines mala. Ideo allata causa sunt vanæ. 1. Quia natura humana non fuit corrupta in Adam, nec angelica in Luciferi; & tamen peccarunt. 2. Quia in iisdem nullum fuit præcedens peccatum. 3. Esto: nihilominus Deus est Caluino causa Intentionis in peccate, quæ ad finem libidinis explendæ consequendum fertur, vt quem fieri Deus decreuit: Vnde mala ea intentio est effectus prædestinationis; proinde & peccatum, quæ tale, est effectus Dei. 4. Id refellit Caluinus, Inst. 3. c. 23. §. 2. *Non fingimus Deum Ex legem.* Rectè: Quia sua ipsi natura & bonitas lex est. Peccata verò aduersantur legi naturæ, hoc est, bonitati Dei. Ideo siue Deus, siue homo eligeret furtum, mendacium. &c. aut vtriusque voluntas foret mala, aut neutra. Hactenus pleraque iuxta Becanum ex Bellar. Porro ex huius fontib⁹ diuinis cetera.

QVÆSTIO XI.

*An DEVS, & an SOLVS sit Autor
omnis peccati?*

ZVINGLIUS, CALVINUS Beza. &c. Verbis difertè negant, apud Bellar. li. 2. c. 2. At facto ipso per alias propositiones affirmant: De quibus supra quæst. 5. 6. 7. 8. ex Caluino, cui Symmysta sui conspirant, apud Bellar. c. 3. Quorum, præsertim Beza in Aphorismis, hæc summa est. 1. Aphor. 18. *Deus per ea, quæ condidit, tanquam per Instrumenta exequitur suo tempore, quicquid ab aeterno decreuit.* 2. Aphor.

19. *Quicquid agit Deus, bonum est. Et discrimen boni & mali in instrumentis duntaxat locum habet.* 3. Aph. 20. *Instrumenta bona bene agunt, Deus quæque per illa: Mala (ex corruptione, non creatione) male semper agunt; ideoque iuste incurrunt in iram Dei: quatenus autem Deus per illa agit, bono Deo peri vel inuita, vel per ignorantiam seruiunt.* 4. Aphor. 22. *Sic autem per illa agit, vt non tantum finat illa agere, nec tantum moderetur euentum, sed etiam Excitet, Impellat, Moneat, Regat, atq; ad aliam etiam creet vt per illa agat, quod constituit. Quæ omnia sine vlla iniustitia agit.* 5. Aphor. 31. *Agit Deus sui operis respectu; Permittit verò eius operi respectu, quod Mala Instrumenti: sponte peragunt, quatenus Actiua sunt; non, Passiua. Iuste tamen permittuntur peccata non sunt, sed peccatorum peccata, sed eadem vt à Sathana & malis proficiunt, peccata sunt: quæ quæ talia Deus nunquam permittit, sed verat.*

AUTOR. Ex his talibustria manifesta euadunt.

1. Deum Sectariorum esse Autorem peccati.

1. Quia Rom. 3. *Non sunt faciendæ mala, vt veniant bona; quod facere Deum volunt; ergo quæ intrinsece mala sunt & ex obiecto, bona facere nequit Intentio, finisque bonus: Cæterò quoniam liceret furari ad elemosynas faciendas. Esto, vitiet intentio mala bonum opus; non tamen malum opus bonum iustificat intentio.*

2. Deus est autor intentionis in homine malæ; quia impellit, mouet occultè, cogit voluntatem, vt aiunt, ad peccatum: at hoc nisi mala fiat intentione, peccatum non est: ergo vtriusque idem est autor Deus, & efficaç procurator.

3. Si Deus ad furtum impellit hominem malum, vt instrumentum suum; ergo hoc vult parere sibi, teneaturque

turque hoc obsequi ad opus; sicque peccat, & non peccat; Deusque vult eum peccare, & non vult. Deinde nõ quidem est lex posita Dei, vt ideò nec in legem committat; Quæ tamen est lex nobis, ea est natura Dei; cui non repugnare tenetur Deus. At repugnaret, si operaretur in homine malum. Sic nec iusto lex est posita, quæ se. eum terreat; cum eam sponte seruet.

4. Denique Peccatum est patratio operis lege prohibiti: sed Deus est autor operis, vt volunt; ergo & peccati.

II. DEVS Calvinistarum verè ac propriè peccat Nam ad peccatum tria requiruntur: 1. vt sit præuaricatio legis alicuius: 2. sit actio à causa libera, sc. hominis non mente capti: 3. Sit à causa particulari, quæ vniuersalem determinet indifferentem ad omnes actus, faciatque actum talem in specie sic, vt deformitas ad solum particulare agens, nõ ad vniuersale referri debeat. Sicut & monstra fiunt ex defectu causæ secundæ. In duobus consentimus: dislētimus in tertio, negamusque actuum in specie talium deformitatē in Deum posse referri, vt causam eorum particularem. Affirmant aduersarii adeò vt Deus influxu speciali tum sinat decipere Sathanam, tum & intus ipsi cooperetur in mentibus peccantium: sicque vis erroris promanet omnis à Deo. Certè asserit Zvinglius *serm. de prouid. c. 5. & 6.* fuisse necessariam iniustitiam, & mendacium, vt cognosceretur iustitia & veritas. ergo Deus propriè in particulari intendit actionem mendacii & iniustitiæ. Quin

Beza Aphor. 22. ait Deum creare hominem eo fine vt intentas à se decretasque actiones perficiat.

Adhæc, verè colligimus quod asserant, Deum esse auctorem peccati: ergo & verè peccare dicunt.

III. DEVS Calvinistarum SOLVS propriè peccat; non homines. Quia nemo peccat in eo, quod vitare non potest: At protoplastæ in statu innocentia vitare peccatum nequiverunt; iuxta Calvinistas; ergo minus homines in statu lapsi. Et quia vitare peccatum non possunt, etiam nec ipsum velle peccare vitare possunt. Minor patet *suprà quest. 5.*

IV. Ex istis necessariò sequitur Libertinismus iste; *Peccatum nihil esse nisi falsam opinionem:* Quia nec Deus peccat; nec homines, qui necessitantur. At omnem istam impietatem etiam recta ratione refelli vide *in Genealog. p. 4. q. 4.*

DICO AD Aphorismos Beza; ex iis tria consequuntur absurda.

1. *Peccata*, quatenus fiunt ab instrumentis vt actiuis permitti à Deo, & non fieri: Item simul sub eadem ratione Non permitti à Deo, sed fieri physicè, ac propriè.

2. *Opera eadem*, ab actiuis instrumentis facta, Esse verè peccata: item simul eadem sub ratione Non esse peccata; vt quæ Deus non permittat, sed vetet.

3. *Instrumenta actiua* operari Deo vel ignorante, vel inuito. Si nouit; ergo vel cõsentit, vel repugnat, vel permittit: quartum dari nequit. At Deo repugnante nil fit; permittente rem vetitam, nil peccatur: Consentiente Deo, Deus simul peccat.

II, DE